

SKOGSMÄSTARPROGRAMMET
Examensarbete 2018:05

Attityder till skogen, jakten och samfälligheten inom Herresta samfällighetsförening

*Attitudes to forestry, hunting and community
association of HSF*

Christoffer Pakh

Examensarbete i skogshushållning, 15 hp
Serienamn: Examensarbete /SLU, Skogsmästarprogrammet 2018:05
SLU-Skogsmästarskolan
Box 43
739 21 SKINNSKATTEBERG
Tel: 0222-349 50

Attityder till skogen, jakten och samfälligheten inom Herresta samfällighetsförening

Attitudes to forestry, hunting and community association of HSF

Christoffer Pakh

Handledare: Börje Börjesson, SLU Skogsmästarskolan

Examinator: Eric Sundstedt, SLU Skogsmästarskolan

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Självständigt arbete (examensarbete) med nivå och fördjupning G2E med möjlighet att erhålla kandidat- och yrkesexamen

Kurstitel: Kandidatarbete i Skogshushållning

Kurskod: EX0624

Program/utbildning: Skogsmästarprogrammet

Utgivningsort: Skinnskatteberg

Utgivningsår: 2018

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Serienamn: Examensarbete/SLU, Skogsmästarprogrammet

Serienummer: 2018:05

Omslagsbild: Herresta tomtområde, skylt. Foto: Sandra Maria Antonsen Thyselius

Nyckelord: jakt, skogsbruk, attitydundersökning

Sveriges lantbruksuniversitet
Skogsvetenskapliga fakulteten
Skogsmästarskolan

FÖRORD

Det här examensarbetet omfattar 15 hp och är utfört på Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg, Sveriges lantbruksuniversitet. Uppdragsgivare är Herresta Säteri i Södermanland. Målet med detta examensarbete är att undersöka vad de boende inom Herresta tomtområde har för attityder till skogsbruket, jakten och samfälligheten som de berörs utav.

Jag vill tacka min handledare Börje Börjesson för ett gott stöd och bollplank genom hela arbetet. Även för det goda engagemanget.

Jag vill tacka min uppdragsgivare Fredric Paus för förtroendet i att genomföra denna studie samt våra bra samtal och för hjälpen du gett mig.

Vill även tacka Jesper Johansson, ordförande på Herresta samfällighetsförening, för ett stort engagemang i denna studie och för all nödvändig information som har varit nyckeln till att göra detta examensarbete möjligt.

Bringar även ett tack till människorna som tagit sig tid för personliga intervjuer och även de som bara funnits där när jag behövt utbyta tankar och idéer. Här ibland Margaretha Grevesmühl för hjälpen med Herrestas historik.

Skinnskatteberg, maj 2016

Christoffer Pakh

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord.....	iii
Innehållsförteckning.....	v
1. Abstract	1
2. Inledning.....	3
2.1 Skogen och hälsan.....	4
2.1.1 Barnens sociala utveckling	5
2.2 Det svenska perspektivet	6
2.3 Skötsel av tätortnära skogar	7
2.4 Samfälligheter	8
2.5 Herresta säteri.....	8
3. Material och metoder	11
3.1 Studieområden.....	11
3.2 Tillvägagångsätt.....	11
4. Resultat	13
4.1 Frågor om skog och skogsbruk i Sverige	13
4.2 Jakt, vilt och jordbruk.....	15
4.3 Herrestas samfällighet	16
5. Diskussion.....	19
6. Sammanfattning.....	23
7. Referenslista.....	25
7.1 Tryckta källor	25
7.2 Muntliga referenser	25
8. Bilagor	27
8.1 Enkäten.....	27
8.2 Herresta tomtägarförening Historia	29
HTF – Herresta tomtägarförening 1974 – 2003.....	29
8.3 Bild över Herresta tomtägarförening.....	33

1. ABSTRACT

This is a study about people in a community and their opinions and experiences of forestry and hunting. The study was done in a community association that is located in Södermanland. With the help of a survey, it showed different responses involving these substances. It turned out that most people who had ties to the community had good relations with both the forest and the hunting despite that knowledge, of what forestry in Sweden really means, was flawed.

2. INLEDNING

Människornas syn på naturens värden förändras hela tiden i takt med samhällets. Dagens urbanisering har lett till att människor åsidosätter värden som låg varmt om hjärtat förr med andra visuella värden. Virkesproduktion, motion, bär- och svamplockning och jakt förlorar medan naturens symboliska, idealistiska och romantiska värden förutsätts bli mera aktuella med tiden. Nya funktioner i naturen ersätter ständigt de gamla utan påverkan på naturens betydelse för människorna.

Den som bor på landsbygden har oftast ingen längtan till ett boende i en storstad, utan det är de som bor i små till medelstora städer som vill ha mer. Allt handlar om människans förväntningar på städerna och därför är det i dagsläget de mindre städerna som upplever dagens befolkningskris. Lands- och glesbygd som ligger bra till och har närhet till städer är istället idag mycket eftertraktade och har den största utvecklingspotentialen. Företag och myndigheter med god kreativitet, kunskap och karriärmöjligheter speglar dessa optimaliggande städer. Dessa eftertraktade städer besitter ofta även ett rikt kulturliv och har goda kommunikationer. Dessa städer med god befolkningstillväxt påverkar i sin tur omliggande gles- och landsbygder. Människan är bekväm och söker sig till platser som kan erbjuda säkerhet och ro i form utav attraktiva arbeten, boende och tillfredställande levnadsmiljö.

Sveriges städer utgörs utav 133 st orter som 1971 innehade stadsprivilegier vilka idag motsvarar boende för sju och en halv miljon människor med sina intilliggande 2000 tätorter. Dessa tätorter och städer omfattar 84 % utav Sveriges befolkning som då sägs bo urbaniserat. En tätort definieras som ett ställe där det bor minst 200 invånare och där avståndet mellan fastigheterna understiger 200 meter. Det kvarvarande 16 % bor i glesbygden men 70 % utav dem bor inom en 5 kilometersradie ifrån en tätort. Detta ger oss ungefär 95 % utav Sveriges befolkning som bor i eller i närheten utav en tätort. Sveriges tätortsyta är cirka 500 km² stort vilket motsvarar 1 % av Sveriges landareal där nästan alla människor i Sverige bor (Aronsson & Rydberg, 2004).

En annan definition av vad en tätort är finns. Den säger att alla områden med 3 000 invånare eller mer, inklusive inom en 5 minuters bilfärd sett i en radie runt tätorten, får kalla sig för en tätort. Tätortsnära landsbygd klassas efter en 45 minuters bilfärd till tätorten eller mindre. Glesbygd får sin klassning om det tar 45 minuter eller mer att köra. Detta ger en befolkningsfaktor i Sveriges tätorter på 75 %. 23 % av befolkningen bor i tätortsnära landsbygd och 2 % bor i glesbygden. Detta betyder att Sveriges befolkning bor på cirka 1 % utav Sveriges totala yta vilket gör den tätortsnära naturen oerhört viktig. Mer än hälften av alla skogsbesök gjordes på dessa närområden redan på 1980-talet och idag har den siffran fått en markant ökning i takt med befolkningsutvecklingen. När individen väljer sin plats för rekreationssyften så har det visat sig att det gärna görs i närområdet med kort avstånd från hemmet. Ett välbesökt område bör ligga

under en kilometer från hemmet för att besökas flitigt. Utöver det så uteblir skogsvistelsen alltmer då avståndet anses vara för långt. Detta sätter en stor värdeprägel på naturområden och skogar som är nära eller insprängda i tätorterna. Sverige är tillsammans med Norge unikt på så sätt att det har hög andel skogsmark. Våra städer idag har någon gång förr i tiden varit skogsbevuxna vilket gamla parkträd och andra trädgrupper vittnar om. Så om intresset för ett tätortsnära friluftsliv finns så är möjligheterna osedvanligt stora i vårt land Sverige (Rydberg & Aronsson, 2004).

Gränserna för vad som är ett tätortsnära skogsbruk eller en skog med avsikt för ren produktion utav virke är diffus. Studier har gjorts på detta men gränsen förblir otydlig då det skiljer sig mycket beroende på vart man befinner sig i världen. Erik Jorgensen gjorde år 1965 en formulering om vad "urban forestry" egentligen var. Denna definition har sitt ursprung i Nordamerika och den handlade om ett skogsbrukssätt som har som mål att sköta skogen så att det urbana samhällets välbefinnande främjas. Detta i form utav sociala, ekonomiska och fysiska aspekter. Det innefattar trädens förbättrande effekter på miljön och deras rekreativa värden samt bidraget till människan. Skogsbruket skall utformas så att det tillgodogör de krav som människorna i samhället ställer. I Nordamerika säger man att varje träd som berörs utav människans påverkan representerar den urbana skogen. Detta kan då innebära att enstaka parkträd, träd i trädgårdar och på kyrkogårdar har anknytning (Aronsson & Rydberg, 2004).

I Sverige har man en annan definition som säger att den tätortsnära skogen är den som angränsar till bebyggda marken men på senare tid så har även skog inne i tätorten anslutit sig hit. Försök har gjorts med olika avstånd från tätorternas gränser och ut i skogen eller från tätorternas mittpunkt, men dessa gränser är mycket diskutabla. Man bör se gränsen som mer mental än fysisk och den borde kanske gå så långt ut som människan i tätorten brukar skogen för rekreation. När man når skogsmark som har en uteslutande uppgift att ha maximal produktion och kvalité så kan man här sätta gränsen för tätortsnära skogsmark. En annan gräns som diskuterats är gränsen mellan tätortsnära skog och parkmark där gräsen utifrån en teori är fältskiktets utformning. Skogsmarken definieras som trädbevuxen med naturligt växande fältskikt medans parkernas gräsmattor ständigt klipps och hålls efter. Här skulle gränsen kunna dras där det fritt växande markskiktet möter park- och trädgårdsmark. Administrativt och skötselmässigt är det en bra gräns men det finns många invändningar mot detta påstående (Aronsson & Rydberg, 2004).

2.1 Skogen och hälsan

Skogens och naturens påverkan på människan har under lång tid varit mycket omtalat och visat sig ge många positiva effekter på folkhälsan. I dagens samhälle så rör vi på oss för lite. Vi utövar inte den mängd fysiska aktiviteter som vi egentligen borde för optimalt välmående. Detta leder till att många människor drabbas av mycket negativ onödig stress i vardagen. I medeltal så lider varje

person av stress någon gång i veckan. Forskning har visat att människor som bor i eller intill, och har korta avstånd till grönområden, minskar sin stress i relation till minskat avstånd. Stressen har visat sig dämpas i natur- och skogsområden och även människors koncentrationsförmåga gynnas utav det. Rehabiliteringstider har visat sig minska efter en svårare sjukdom eller skador. Blodtryck, puls, ångest och depression har också visat sig bli bättre vid naturkontakt. Rekreationen ger en terapeutisk och lindrande känsla i människans kropp och minskar vår eventuella aggressivitet och passivitet och höjer kommunikationen för personer med sänkt psykisk hälsa så som demens, autism och schizofreni (Aronsson & Rydberg, 2004).

Frågar man en person vart de går när de behöver koppla av så har det visat sig att människor just svarar skogen. Redan på 400-talet f Kr så konstaterade fader Hippokrates från Grekland att en persons hälsa beror på vart han eller hon befinner sig. Hippokrates anlade hälsoträdgårdar för människors brukande till ett bättre välmående och för att hans patienter skulle bli friskare fortare. En teori som kom under 1700-talet var att det var föroreningarna i en stad som ställde till med alla dessa sjukdomar och stress som skogen inte gav en. Man placerade lungsjuka människor i skogsmiljöer i hopp om tillfrisknande. Andra teorier var att det var andra kemiska substanser i luften i stadsmiljöer som inte var bra för en människas hälsa. Detta ledde till att man i Paris och London anlade parker och planterade träd för en bättre luft. Teorin om dålig luft och kemiska substanser motvisades utav läkaren John Snow från England. Han påvisade att det inte alls var luften det var fel på utan att orsaken var förorenat dricksvatten som skapat denna ohälsa. Forskningen om detta började i USA på 60-talet och 1980 så publicerades den första forskningen. Denna handlade om en påvisande effekt om förbättrad mental hälsa med närhet och vistelse i naturen (M. Van den Bosch, 2014).

I Sverige gjordes forskning i Alnarp som visade en läkande och återhämtande effekt av en sjukdom vid vistelse i naturen. Man såg ett samband mellan natur och psykosocialt välmående. Tack vare allemansrätten i Sverige så har vi tillgång till naturen och kan motverka övervikt och mentala besvär. Man kan studera fåglar och andra djur, njuta av naturens dofter, höra trädens tysta sång eller plocka svamp och bär. Mera organiserade former finns också tillgängliga så som scouterna eller Friluftsrådet. Allt detta erbjuder goda och hälsosamma vanor som gynnar välmående och livssituation hos en människa (M. Van den Bosch, 2014).

2.1.1 Barnens sociala utveckling

När det kommer till att vara ute i skog och mark så är barnen kanske den flitigaste konsumenten av saker som naturen har att erbjuda. Barn använder stor fantasi och entusiasm i sina prövningar, fantasi som en vuxen bara kan se tillbaka och relatera till. Lekplatser anlagda intill naturen ger större möjligheter till ännu mer variation i lekarna. Studier visar att barn som har tillgång till naturen istället

för endast en lekplats inne i en stad, leker mer varierat i grupp och som ensam individ. Lekarna hos ett barn med en stor portion kreativitet och fantasi ger en fysisk, social och mental utveckling. De tränar sitt upptäckande och sina instinkter till fullo och det har visat sig att både elever och lärare på en skola är mer aktiva och närvarande på utomhuslagd lektionstid. Detta ger i sin tur en positiv effekt på barnens koncentration och agerande på lektionerna inomhus. Barn med koncentrationssvårigheter och övervikt har skogen visats hjälpa till en sundare utveckling. Barndomen är grunden för resten av livet, här börjar personen skapas och styrs till det den kommer att bli och hur den kommer att vara i framtiden. Vuxna återanknyter ständigt till saker som de gjorde när det var små och då ofta till aktiviteter som gjordes vanligast utomhus. Bilden utav naturen speglar i sin tur barnens synsätt på etik och moral i uppfattningen på omvärlden. Jaguppfattningen hos ett barn skiftar snabbt med alla faktorer som händer runt om. Det har ofta ett oroligt inre och kämpar ständigt med olika typer utav känslostormar och rollbyten. Skogen bringar lugn och ro, en plats utan krav och stress, som inte styrs utav människan. Genom arbete med skötsel utav skog och natur så har det visat sig att kunna få den arbetslöse att hitta tillbaka till arbetsmarknaden och därmed lösa många utav sina problem. När man som ungdom får ta ansvar för sin närmiljö så visar studier att vandalismen och skadegörelsen minskar i hela bostadsområden. Skogen kan därför vara en inkörsport till den nya kulturen (Aronsson & Rydberg, 2004).

2.2 Det svenska perspektivet

Skogen har, som tidigare visats, en stor roll i människans liv. Skogen bringar ekonomi, reaktion och miljövärden till oss. En typisk svensk skog, som det flesta relaterar till, är nog den dunkla mossbeklädda granskogen eller den livfulla ljusa ekbacken. Av Sveriges totalt 41 miljoner hektar landareal så utgörs 23 miljoner (55 %) utav produktiv skogsmark. Utöver det så finner man myrar, berg, fjäll, jordbruksmark och så kallad övrig mark. Detta betyder att skogen dominerar runt om i vårt land. Denna areal ägs till största delen utav privata skogsägare (ca 50 %) och resten utav stat, aktiebolag och andra övriga aktörer. Medelfastigheten hos de privata skogsägarna är ca 45 hektar stor. Skogsfastigheterna i Sverige, eller brukningsenheterna som det också kallas, är ca 240 000 stycken men skogsägarna är flera, ca 330 000 st. Detta för att det på vissa brukningsenheter finns flera ägare. En utveckling de senaste årtiondena är att flera kvinnor äger skogsfastigheter och att fastighetsägaren bor allt längre bort ifrån sin skogsfastighet. Detta för att skogen setts som en investering istället för någon stans att bo (Andersson, 2011).

SCA skog, Holmen skog och Bergvik skog är idag de största privatägda aktiebolagen som dominerar vad det gäller skogsinnehav. Dessa kan endast köpa till skog från andra bolag och inte från privatpersoner. Denna regel är satt för att Sveriges skogar inte ska bli uteslutande bolagsägt. Statsägda bolag som Sveaskog äger mest skog i Sverige vilket motsvarar 14 % av den produktiva skogsarealen. Alla dessa aktörer tillsammans svarar för 3 % av Sveriges bruttonationalprodukt

och för 11 % av det totala exportvärdet. Sveriges viktigaste exportländer är Tyskland, Holland, Frankrike, Italien, Storbritannien, Norge och Danmark. Av den totala exporten går cirka $\frac{3}{4}$ till EU-länder (Andersson, 2011).

Skogen erbjuder svensken jobb och 2007 visar statistik att 85 000 människor i Sverige är sysselsatta i skogsbruket och utöver dessa så har ytterligare 100 000 människor koppling till skogen i form utav transport, kemi och IT (Andersson, 2011).

Jakten i Sverige har under lång tid varit en viktig del för människor och deras överlevnad. Redan för 6 000 år sedan så använde man olika typer av fångstanordningar för att på senare tid allt mer gå över till att använda skjutvapen. Med dagens moderna skogsbruk så har arter som älg och rådjur ökat kraftigt med den fodertillgången som blivit. Tamboskapen utnyttjade de svenska skogarna flitigt förr, då djuren ofta gick på lösdrift. Idag har vi våra tamboskap inhägnade och vår åkermark ligger fritt från stängsel. Förr i tiden var det tvärt om. Det var i början på 1800-talet som betesmarkerna började hägnas in men fritt skogsbete användes i större grad långt in på 1900-talet. Skogarna, där djuren gick och betade, erbjöd god tillgång på ved som i sin tur gav tjära, träkol, pottaska och sågat virke. Skogen har alltså varit av väldigt stor betydelse under lång tid liksom den är idag för människan (Andersson, 2011).

2.3 Skötsel av tätortsnära skogar

Upplevelsevärdet i en skog är starkt kopplat till människan. Alla funktioner i en tätortsnära skog måste tas större hänsyn till än en ren produktionsskog. De måste vårdas på ett sådant sätt så att skogen håller en stor variation utav faktorer som bringar en plats för alla, stora som små. Till exempel en skog med många olika trädarter och miljöer ger goda förutsättningar för att tillfredsställa många olika typer av arter som i sin tur ger ett stort upplevelsevärde för människan. Skogen som människorna nyttjar bör ha egenskaper med stor variation. En skyddande skog styr undan den kraftiga vinden och ger känslan av en positiv instängdhet vilket bringar ett lugn i kroppen och en säker känsla. Skogen skall innehålla läkande, kulturella, inspirerande, lekfulla, pedagogiska och aktiverande egenskaper så den kan erbjuda en plats för alla. Den bör också skötas på detta vis genom att hålla naturliga promenadstigar öppna och rensade från sly, innehålla gamla träd som erbjuder en vacker syn och klättringsmöjligheter för barnen. Rönjingsrester skall transporteras bort så att det går att röra sig i skogen utan att snubbla omkring. Skogen måste dock skötas och hållas stängd så att arter som kräver det består. Öppna och ljusa skogar uppskattas utav människan men de mörka granskogarna med den natursköna mossan måste bevaras för att tillgången på svampen som finns där skall bestå. Dessa aspekter på arter måste man ha i åtanke vid skötseln. Ibland så måste man sätta upplevelse- och rekreationsaspekter i första hand om det ekonomiskt optimala aspekterna sist för att få trivsamma sociotoper (Rydberg, 2014).

2.4 Samfälligheter

Under lång tid har Sveriges yta blivit indelad i olika fastigheter med olika ägare. En fastighet utgör ett avgränsat område på marken. Hur dessa är indelade finner man i fastighetsregistret och på speciella fastighetskartor. Till varje fastighet hör ett registernummer som är unikt. Det finns även idag sedan 2004 tredimensionella fastigheter, vilket innebär en fastighet eller utrymme som är avgränsat både lodrätt och horisontellt. Indelningarna har uppkommit för att uppfylla olika ändamål vilka inte alltid kan tillgodoses på egen mark. Därför är det viktigt att kunna tillgodose sig mark och anläggningar utanför sitt eget område. I många fall är detta gemensamt för flera fastigheter vilket då skapar en samfällighet (Österberg, 2013).

I Sverige finns det många samfälligheter. En samfällighet är när en viss egendom är uppdelad i andelar som innehåser utav ett visst antal olika fastigheter. Tillsammans blir alla fastigheter som äger en andel i egendomen en samfällighet. "I en by har 12 fastigheter andel i en gemensam väg. Samfälligheten består av dessa 12 fastigheter" (Lundén, 2011).

De 12 fastigheterna utgör alltså samfälligheten medan den gemensamma vägen utgör gemensamhetsanläggningen. Samfälligheterna har andelar i gemensamhetsanläggningen. Samfälligheten kan välja att förvalta, i detta fall vägen, via en samfällighetsförening. Samfällighetsföreningen består utav ägarna till fastigheterna. Det behövs inte skapas en förening utan det går att förvalta egendomarna direkt beroende på vad som efterfrågas. Det finns olika typer av samfälligheter som kan delas in i tre grupper. Dessa är marksamfälligheter, anläggningssamfälligheter och övriga samfälligheter. En marksamfällighet är ett markområde som är gemensamt för flera fastigheter, hit hör också vattenområden. En anläggningssamfällighet är ingen egen fastighet utan en gemensam anläggning. Övriga samfälligheter är till exempel samfällt fiske eller jakt. Det vanligaste typerna är vägsamfälligheter och exempel på andra saker som är en samfällighet kan vara ett grustag, ett viltvårdsområde, en lekplats, en värmeanläggning eller en vattenpump. Dessa ingår i tidigare nämnda övergrupper (Lundén, 2011).

2.5 Herresta säteri

Tillbaka till 1500-talet så ägdes Herresta, som då kallades för Härsta, utav Jöran Holgersson. Härsta låg beläget i Toresunds socken och i Härstaby bodde bönder med tillhörande gårdar. Dessa gårdar såldes och köptes fram och tillbaka mellan olika adliga ägare. Härsta sades enligt berättelser bestå utav två olika gårdar på

den tiden. Den ena kallades för "Blåsopp" och den andra för "Tittut" (M. Grevesmühl, 2016).

Otto Johan von Osten, även kallad "Sacken till Karsäter och Mengsholm", var enligt handlingarna den första kände ägaren utav Herresta (Härsta). Åren gick och i början på 1600-talet så stod ätterna Oxenstierna och Rålamb som ägare av gården men den såldes 1664 till krigskommissarien Anders Nilsson Lilieqvist på Björkeby i Toresunds socken. Gården gavs senare bort som hemgift till Lilieqvists dotter Anna och den ingifta banosekreteraren Erland Hjaerne. De byggde, efter tillstånd utav Kunglig Majestät, ett säteri på Härsta. Anna dog olyckligtvis på nyårsafton 1679 i barnsäng och fjorton dagar senare så överlät Hjaerne gården till amiral Henrik Örnfeldt. Ägarbyten gjordes senare i tiden till ätten Barck men återgick år 1718 tillbaka till ätten Örnfeldt. Under denna tid så expanderades gården avsevärt och gården fick sitt namn "Herresta", som den idag heter. Alléer planterades med Alm och Ask och flyglar till huvudbostaden byggdes som användes till hönsbarn, bryggshus, visthusbod och bagarstuga (M. Grevesmühl, 2016).

1757 fortsatte Herresta säteri att växa med hjälp utav den dåvarande ägaren greve Johan Georg Lilieberg. Johan Georg var en mycket framträdande politiker men ligger sedan 1798 begravnen i Toresunds kyrka. Innan Johan Georgs död så skedde ett ägarbyte. Excellensen och greven Eric Ruuth tog över gården och var en utav Gustav III:s förtrogna kompanjon. Under Ruuths tid så uppfördes de vita ekonomibyggnaderna, som än idag står kvar på Herresta. 1810 såldes gården till Carl Adolph Grevemühl som ägde och brukade gården med sin son August Wilhelm fram tills den i sin tur köptes utav August Wilhelms son Oscar August Grevemühl 1872. Flera fastigheter köptes till och Herresta fortsatte att expandera. Då omfattade arealen 1 200 tunnland (600 ha) (M. Grevesmühl, 2016).

1906 köptes Herresta utav Oscar Augusts äldsta söner löjtnant Wilhelm Grevemühl och agronom Axel Grevemühl som ägde och brukade gården fram till år 1917 då gården såldes vidare till kapten Fredrik Gripensvärd. Wilhelms och Axels syskon Carl Grevemühl och Hilda Hagström hann inte i tid till auktionen av gården vilket ledde till att Herresta föll ur Grevemühlssläktets händer. Fredrik Gripensvärd blev inte långvarig ägare utav gården men satte ändå sina avtryck där. Redan 1918 kunde man läsa i Strengnäs att "Herrestads Säteri, som nyligen såldes af herrarne Grewesmühl till kapten Gripensvärd, har af denne sålts för tre kvarts miljoner till direktör G. Nordin från Östersund". Herresta bestod då utav 1 000 Ha, varav 225 hektar var åker. 1923 köptes gården utav kammarherren och konstsamlaren Greve Christoffer de Paus. Christoffer förde mängder med vapen, möbler och konstverk till Herresta. Nevön till Christoffer Paus, Herman Paus, blev år 1938 ägare till gården. Herresta har sedan dess gått i släkten och ägdes senare utav Hermans son Christopher Paus och idag är det Christophers son Fredric Paus som äger och driver gården (M. Grevesmühl, 2016).

3. MATERIAL OCH METODER

Under denna rubrik anges på vilka platser undersökningen har ägt rum och hur den är utförd. Här beskrivs också tillvägagångssättet för framtagandet av underlaget för den enkät som gjordes som sedan redovisas i resultatet.

3.1 Studieområden

Undersökningen som gjordes ägde rum på Herresta tomtområde som är beläget i norra Södermanland mellan Stallarholmen och Mariefred där ca 225 fastigheter ligger belägna vid sjön Mälaren. Många utav dessa fastigheter ägs utav en till fem olika ägare och vissa fastigheter är varken permanent- eller sommartidsboende då de aldrig besöks och har lämnats till förfallande. Detta efter en uppskattning ger oss ca 200 fastigheter som kontinuerligt besöks varje år.

3.2 Tillvägagångsätt

Denna studie började med att en arbetsplan lades upp för att få en överblick över hur saker och ting skulle läggas upp. Detta för att få så god planering i arbetet som möjligt och för att kunna utföra tänkta handlingar i rätt ordning under tillsatt tid. I arbetsplanen preciserades syftet med examensarbetet. Syftet beskrev vad som skulle göras samt vilka "problem" det skulle ge svar på. En ungefärlig arbetsmetod lades upp följt utav att olika delar i examensarbetet fick en tillsatt tid som var mellan en till fyra veckor/del.

Innan arbetsplanen gjordes så blev uppdragsgivaren kontaktad och tanken med arbetet lades fram. Sedan när bägge parter var överens om ett troligtvis hållbart upplägg så började arbetsplanen följas.

Böcker som handlade om ämnet lånades på olika bibliotek och olika intervjuer ägde rum för att få mera "kött på benen" om ämnet. Två böcker som handlade om enkäter, skrivna utav Jan Trost och Göran Ejlertsson, var lämpliga till den enkät som skulle utformas för att sedan skickas ut bland de boende på Herresta tomtområde. Enkäten, som gjordes med hjälp utav Google formulär, bestod utav 15 frågor som handlade om attityder till skog och samarbete på Herrestas samfällighetsförening (HSF). Den skickades sedan ut via mejl till boende på området vilka hade lite mer än 14 dagar på sig att svara. Under denna period genomfördes en arbetsdag på tomtområdet samt ett möte i ledningen där ordförande ytterligare kunde påtrycka den viktiga innebörden med att samtliga svarade på enkäten. Enkäten bestod utav frågor som bara gav möjligheten att välja ett svarsalternativ men även flervalsfrågor. Det fanns även utrymme för egna funderingar och tankar under kategorierna övrigt (Trost, 2012) & (Ejlertsson, 2014).

Under denna tid bollades material och funderingar med en tillsatt handledare för examensarbetet så att allt skulle gå rätt till och att nödvändig hjälp skulle kunna finnas till förfogande vid behov. Detta var mycket bra för att hålla sig innanför ramarna och syftet som var meningen från början så att examensarbetet inte blev för omfattande och för stort.

När sista svarsdatum på enkäten ägde rum så erhöles ett resultat som kunde analyseras och bearbetas. Google formulär erbjöd en sammanställning utav frågorna som kunde fås i välskriven statistik i form utav olika tabeller och diagram. Allt för att underlätta sammanställningen utav resultaten.

4. RESULTAT

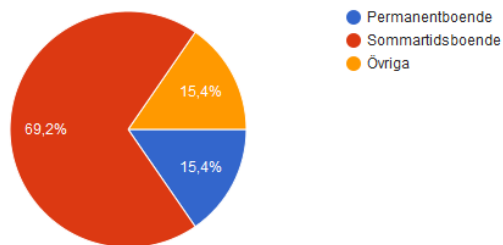
Utav de ca 200 aktuella och besökta fastigheter som ligger belägna på Herresta tomtområde så fick samtliga en enkät utskickade till sig. Fastigheterna bestod dels utav permanentboenden men även sommartidsboende och fritidshus. I vissa hus bodde personerna själva och i andra hus bodde det flera personer i olika åldrar.

Utav alla fastigheter som finns på tomtområdet valde 80 st enskilda personer eller familjer att svara på enkäten. Detta ger en svarsfrekvens på 40 %.

Nedan visas en sammanställning baserad på frågorna från enkäten och vad människor tyckte på de olika frågorna. För att underlätta tydligheten och förståelsen i resultatet så används olika figurer.

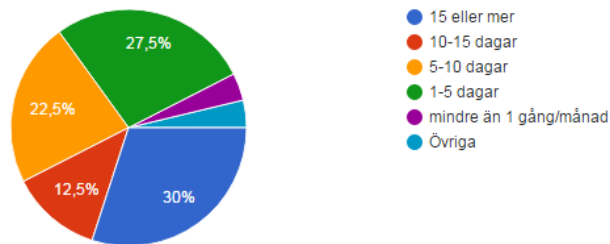
4.1 Frågor om skog och skogsbruk i Sverige

Utav de 40 % som valde att svara på enkäten så var 70 % av de totalt 80 fastigheterna sommartidsboende vilket också är det vanligaste på Herresta tomtområde. 15 % kom endast dit på sommaren och spenderade tid vid sin fastighet och ytterligare 15 % ansåg sig vara fritidsboende, vilka i figuren anges som övriga, vilket betyder att de besökte sin fastighet året om när det behövdes eller när tiden räckte till. Se figur 4.1 nedan.

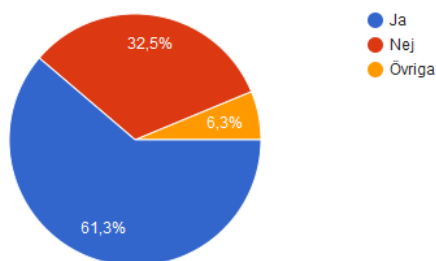
Figur 4.1. Figuren visar att största delen utav människorna på Herresta tomtområde är sommartidsboende.

Dessa människor hade en god spridning på hur ofta det spenderade sin tid ute i skogen. Denna tid gällde såklart all tid oavsett om de befann sig på tomtområdet eller någon annan stans. Största delen som utgjorde 30 % spenderade mer än 15 dagar/månad ute i skog och mark. 12 % spenderade mellan 10-15 dagar och 22 % spenderade mellan 5-10 dagar i skogen. Många utav personerna på tomtområdet spenderade 1-5 dagar i skogen/månad. Dessa bestod utav 28 %. Endast 4 % uppgav sig att de spenderade mindre än 1 gång/månad i skog och mark. 4 % uppgav sig att de spenderade tiden på annat sätt. Se figur 4.2 nedan.

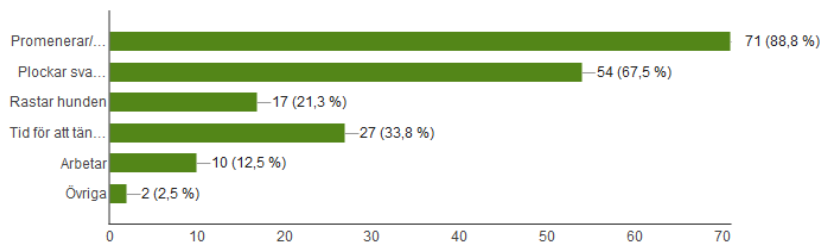
Figur 4.2. Ovan visas procentsatserna på hur många dagar/månad som människorna på tomtområdet vistas ute i skogen.

Oftast så vill människor ha mera tid ute i skogen vilket hindras av för lite tid och ork (Se figur 4.3 nedan). 61 % önskade att de hade mera tid för att vistas ute i skogen medan 32 % var nöjda med den tiden de i dagsläget hade tid med. 7 % hade anledningar som att det egentligen ville men att det var svårt att ta sig fram och andra kände obehag för vilt så som älg och vildsvin.

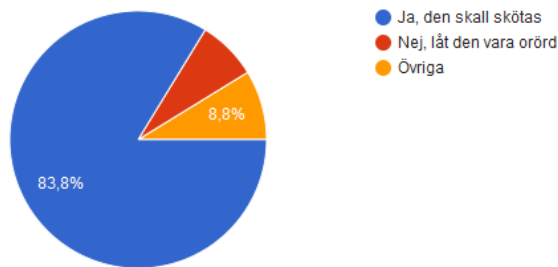
Figur 4.3. Majoriteten önskade att de hade haft mera tid för att vistas ute i skog och mark, cirka 61 %.

Deras vistelse ute i skogen bestod utav promenader, svampplockning, rastning utav husdjur, arbete eller bara en stund för sig själv där man kunde få tid att tänka. Frågan här var just vad personerna hade för sig när det var ute i skog och mark. Detta var en flervalsfråga där möjligheten att klicka i flera svar var möjliga. 89 % utav de boende i de 80 svarande fastigheterna ansåg att det besökte skogen i samband med en promenad. 68 % uppskattade även att plocka svamp under sin vistelse. 21 % rastade sitt husdjur och 34 % tyckte att skogen är en lämplig plats att besöka när man behöver tänka i lugn och ro. 12 % hade också skogen som sitt arbete eller utförde sitt arbete där. Se figur 4.4 nedan.

Figur 4.4. Procentsats och antal som svarat på de olika alternativen om vad människorna gör när de är ute i skogen.

Generellt så var erfarenheten om hur skog och skogsbruk i Sverige fungerar låg. Endast 30 % uppgavs sig för att ha en normal insikt i hur det fungerade i Sverige medan 60 % uppgav sig att inte ha någon tidigare erfarenhet utav det svenska skogsbruket. 10 % svarade vet ej på frågan. Skogsskötsel utav skogarna i vårt land var 84 % positiva till (Se figur 4.5 nedan). Med de menas att skogen skulle röjas, gallras och avverkas på lämpligt sätt. 8 % ansåg att skogen skulle få stå orörd till fri utveckling och 9 % menade att den får skötas men att avverkning och kalhyggen varken var bra eller snyggt för omgivningen.

Figur 4.5. Cirka 84 % ansåg att skogen skulle skötas om på ett lämpligt sätt.

Forn- och kulturminnen som finns runt om i vårt avlånga land finns även belägna innanför tomtområdets gränser vilka 53 % kände till att de existerade medan 47 % inte hade en aning om deras existens på området. Alla hade dock god insyn i vad ett sådant ting var för något.

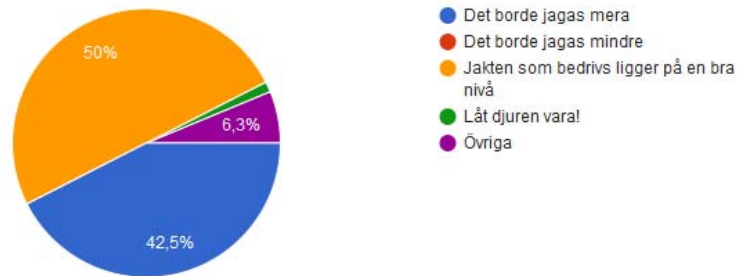
4.2 Jakt, vilt och jordbruk

Jakt är i dagens samhälle vanligt förekommande vilket väcker mycket känslor och skapar många debatter bland människor. På Herresta Säteri är viltpopulationerna höga vilket påverkar de boende på tomtområdet i olika riktningar när vi nu kommer till frågan om det bör jagas mer på Herresta/Herresta tomtområde.

43 % av de svarande på tomtområdet tyckte att det borde jagas mer på och utanför tomtområdet. 50 % tyckte att jakten som redan bedrivs ligger på en bra nivå med acceptabel avskjutning. Endast 1 % tyckte att man bör låta alla djur vara ifred och att det går att leva sida vid sida med djuren utan åtgärder så som jakt. För 6 % så var meningarna lite delade då vissa endast visade missnöje med vildsvinen men menade att de andra djuren skulle få leva ostört.

Just vildsvinen kan ju vara ett problem när de orsakar skada. Därför tyckte 70 % att vildsvinen var ett problem på Herresta tomtområde medan 21 % inte störde sig alls på arten. 9 % svarade med egen åsikt vilka nästan samtliga var eniga om att vildsvinen var mer ett problem förr men att det har blivit mycket bättre idag innanför tomtområdets gränser. Vägen från och till tomtområdet som leder

genom Herresta säteri var ett problem med trafiken då vildsvinen i gryning och skymning ofta korsade vägen och utgjorde därmed fara. Se figur 4.6 nedan.

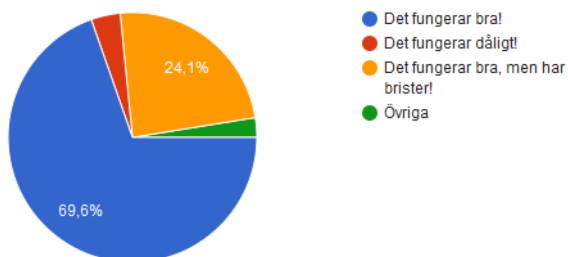
Figur 4.6. Olika åsikter på vad människorna på tomtområdet anser om jakten.

Att det bedrivs jordbruk på Herresta säteri och att det då och då kan lukta lite från jordbrukstraktorer som sprider gödning och annat på åkrarna var inte alls ett problem för tomtområdet. Hela 93 % tyckte att det är bra att åkrarna brukas på ett vedertaget sätt. Resterande procent hade ingen åsikt.

4.3 Herrestas samfällighet

Bra och dåliga vägar och otillräckliga vägnät är generellt ingenting vi i Sverige behöver oroa oss om då vi jämfört med andra länder har ett gott utvecklat vägnät med generellt god standard. Detta tyckte även tomtområdet då 93 % var nöjda med vägarna inom och utanför tomtområdets gränser. Resterande kunde bara anmärka på att den nya vägbredden som blivit är något för smal och i vissa fall kan det bli trångt vid möten.

Alla samfälligheter har oftast en styrelse som jobbar för ett så bra klimat som möjligt och att människor ska trivas. Alla har vi dock olika åsikter om saker och ting. Herrestas tomtområde visade sig fungera bra i samarbetet och kommunikationen inom samfälligheten. 70 % ansåg den ha en god kommunikation och gott samarbete medan 24 % kunde finna en del brister trots överlag godkänt omdöme. Resterande ansåg att det inte fungerade alls medan andra hade andra meningar (se figur 4.7 nedan).

Figur 4.7. Så nära som 70 % tyckte att samfälligheten fungerade bra medan 4 % ansåg den fungera dåligt.

De som gav respons på enkäten fick möjligheten att med egna ord beskriva vad som fungerade bra med samfälligheten. 69 % valde att göra sin röst hörd och många tyckte att samfälligheten hade bra struktur, även bra ordning och reda. Det var lätt att få kontakt med styrelsen när eventuell information behövdes eller om de hade några frågor. Det visade sig även att det var stor uppskattning utav tomtområdets aktiviteter/traditioner och många hjälper frivilligt till på gemensamma städdagar och liknande.

Enkäten i sin helhet finns i Bilaga 1.

5. DISKUSSION

Herresta tomtområde/samfällighetsförening är en mycket vacker plats beläget i ett naturskönt landskap. Här ges det möjligheter för stora som små att utnyttja naturen till fullo. Tomtområdet har närhet till tätorter och andra större städer men inom tomtområdets gränser så kan det redan här upplevas lite utav allt. Med detta menar jag att varje människa är omgiven utav andra människor för skapande utav sociala beteenden och möten samtidigt som optimal ensamhet om så skulle önskas bara ligger ett stenkast bort. Skogen som omger tomtområdet ger varje människa som befinner sig där möjlighet till egentid och annat som fina promenader, motion, bär och svampplockning m.m. Detta skulle kunna sammanfattas som en plats för alla oavsett behov. Barnen får sin lek och sitt spring som de behöver här och närheten till skogsmark, åkermark och vatten ligger runt hörnet. Detta skapar en god plats för barnens framtid då de får alla faktorer som bygger en människa från grunden.

Generellt så spenderar människorna på Herresta tomtområde mycket tid i skogen och större delen ville till och med ha mera tid för att besöka skog och mark. Detta tyder på att uppskattningen till skogen finns här och att den utnyttjas så ofta det går. Även det rika djurlivet ute på Herresta lägger ännu en pusselbit på plats vilket gör omgivningen ännu rikare. Skogsskötseln försöker efter många års erfarenhet skötas efter alla människors behov. Detta är mycket svårt då vi människor har och kommer alltid ha delade meningar om saker och ting. Och tur är väl det, för hur hade samhället annars sett ut? Skogsskötseln idag bygger på en parkliknande skötsel där det är viktigt med ljus och utrymme utan att inkräkta på skogen för mycket. Bestånden inne på området försöker skötas enligt en princip som bygger på ordning och reda. Vålstädade stigar och korrekt röjda, gallrade och selektivt huggna bestånd eftersträvas så att det ska bli en fröjd att gå i skogen.

Enkäten som skickades ut och besvarades gav många intressanta synpunkter och svar. I det stora hela så var människorna överens om saker och ting. Speciellt när det gällde skogsfrågorna och även frågor som berörde jakten. Ur enkäten kom det fram ett svar som egentligen inte var ett svar till en fråga i enkäten men som genom sitt väckande utav känslor framhävde ett svar ändå. Gällande det stora problemet med vildsvin som tidigare har funnits på området så uppgav de flesta att populationen utav vildsvin har minskat på området. Detta tror jag beror på mera erfarenhet med åren om jakt och hur man förvaltar stammen till en bra nivå. Resultaten har gjort att det har blivit acceptabelt att leva sida vid sida och vildsvinen lär sig med åren precis som vi människor gör.

Erfarenheten utav skog och skogsbruk i Sverige gav resultatet att de flesta inte hade någon större erfarenhet kring hur det fungerade. Detta är ingenting konstigt för det är generellt så det ser ut i Sverige idag enligt mina erfarenheter när man pratar med människor. Skogen utgör en stor del utav Sveriges totala bruttonationalprodukt (BNP) och är en viktig exportvara. Med det få

naturbruksgymnasium som finns och de allt mer minskande skogslinjerna så tror jag detta är en faktor som bidrar till låg medvetenhet om vad skogsbruk egentligen är och innebär idag. Detta tror jag kan ändras till det mer positiva med mer och bättre marknadsföring utav de skolor som fortfarande finns kvar. Även flera insändare i tidningar, som inte bara når ut till människor som berörs utav skogen, utan också till andra människor. I en sådan artikel skulle man till exempel kunna förmedla hur viktiga våra skogar egentligen är så att den ointresserade förstår och därmed kanske tar det till sig.

Ur enkäten där endast 30 % uppgav sig ha kunskap om hur skog och skogsbruk fungerar så var det ändå över 80 % som tyckte att det är bra att skogen röjs, gallras och avverkas. Dessa svar blir då i min mening en generaliserad standard som finns hos människor som bygger på skötsel och struktur. Jag menar att även fast de flesta inte vet vad skogsbruk är så var de övertygade om att den skulle skötas om. Detta tror jag kopplas ihop med en bild utav ett städlat markskikt där det är lätt att ta sig fram och fina skogar. Detta kan jämföras med ett välstädat vardagsrum som de flesta vill ha.

Jakten väcker många frågor och känslor runt om i Sverige vilket den också gör på Herresta tomtområde. Vissa vill att djuren ska hållas efter medan några vill att de ska vara totalt ostörda. Vissa lägger sitt missnöje på en enskild art och sin kärlek på en annan. Enkäten visade att nästan samtliga av de svarande tyckte att jakten var acceptabel. Vissa tyckte att det låg på en bra nivå medan andra tyckte att det borde jagas mer. Bägge svaren ledde till samma påstående, nämligen att jakt är rimligt, en nödvändig resurs som de tyckte fick existera. För mig är detta inga chockerande svar utan något jag räknat med. Människor som bor i eller i närheten utav skogen har oftast god tolerans till jakten som bedrivs i Sverige. De kommer många gånger under ett år i kontakt med både viltet och jägarna. De har på det viset fått erfara både innebörden och nyttigheten med att vi bedriver jakt som vi gör. Mycket handlar om att hålla våra vilt i gott skick och välmående genom rimligt antal individer. Även många människor har någon gång kommit i kontakt med viltkött. Min förutfattade syn på detta är att om enkäten hade skickats ut någon annanstans, där människor inte vanligtvis är i kontakt med naturen eller viltet som lever i den, så hade nog resultatet sett annorlunda ut.

En sak som absolut är relevant att ta upp och som är avgörande för slutsatserna i studien är svarsfrekvensen på enkäten. Den svarsfrekvens som blev är relativt låg vilket gör resultaten en aning osäkra. Utav de 200 fastigheter som fått enkäten så var det endast 80 som tog sig tid att besvara den. Detta är negativt men det finns säkert anledningar i olika former som bidragit till det. Teoretiskt och realistiskt sett så skulle resultaten ha kunnat se helt olika ut om samtliga 200 hade svarat, vilket är en osäkerhet i studien. Med en personlig reflektion så tror jag ändå att om samtliga hade svarat så hade inte resultaten blivit speciellt annorlunda då de svaren som kommit in varit jämna. Även de personliga åsikterna, som varje person fick utrymme att skriva ner gällande samfälligheten, var relativt lika. Detta kan bero på att alla är bosatta på samma ställe med samma förutsättningar och ledning. Detta gör att den kontinuerliga kommunikationen bland grannar och

bekanta på tomtområdet gör så att de flesta har liknande uppfattningar. Detta är förstås bara en teori men som ändå stärks utav responsen från enkäten.

6. SAMMANFATTNING

Detta examensarbete gjordes med syftet att ta reda på vad människor har för attityder till skog och skogsbruk samt till jakt och samfälligheter. Studien gjordes på Herresta tomtområde som ligger på Herresta Säteri i Södermanland.

Idag så bor ca 95 % utav den totala befolkningen i Sverige i eller i närheten utav en tätort vilket gör det högst intressant att undersöka detta. Med dagens kraftiga urbanisering så utnyttjar allt färre människor skog och mark för rekreation. Detta medför en allt lägre kunskap och medvetenhet bland människor om hur skogen och jakten i Sverige fungerar.

Undersökningen grundades med hjälp utav personliga intervjuer men även med en enkät som skickades ut till ca 200 fastigheter på området. Enkäten och frågorna formulerades utifrån syftet med examensarbetet.

Studien visade relativt jämna svar från de boende på området. Hög procent utav de boende spenderade minst en gång per månad tid ute i skog och mark och vissa spenderade så mycket tid som 15 dagar per månad eller mer. Dessa dagar räckte ändå inte till då över hälften uppgav sig vilja spendera ännu mera tid ute i skogen.

Erfarenhetsmässigt, så hade ganska låg andel utav de svarande, kunskap om hur skog och skogsbruk fungerar idag i Sverige. Detta är en hög siffra i jämförelse med människor som inte bor på landet där siffran förväntas vara betydligt lägre.

Jakten som bedrivs var inte här något problem för de boende och var väl accepterat även fast den stora stammen utav vildsvin i Sörmland påverkade vissa negativt trots god förvaltning.

7. REFERENSLISTA

7.1 Tryckta källor

Andersson, R. Skogsstyrelsen. (2011) *Grundbok för skogsbrukare – fakta om skog och skogsbruk.*

Ejlertsson, G. (2014) *Enkäten i praktiken – En handbok i enkätmetod.*

Lundén, B. (2011) *Samfälligheter – Handbok om skatten och juridiken.*

Rydberg, D. & Aronsson, M. (2004) *Vår tätortsnära natur – En bok om förvaltning och skötsel.*

Rydberg, D. (2014) *Skogens sociala värden - forskningen visar vägen.*

Trost, J. (2012) *Enkätboken.*

Van den Bosch, M. (2014) *Skogens sociala värden – forskningen visar vägen.*

Österberg, T. (2013) *Samfälligheter – Handbok för samfällighetsföreningar.*

7.2 Muntliga referenser

Grevesmühl, Margaretha. *Herreta epoken. Strängnäs kommun. Samtal 2016-02-15.*

Johansson, Jesper. *Ordförande på Herresta tomtområde. Strängnäs Kommun. Samtal 2016-02-10.*

Paus, Fredric. *Herresta Säteri. Strängnäs kommun. Samtal 2016-03-02.*

8. BILAGOR

8.1 Enkäten

Attityder till skog och samarbete på HSF

Frågeformulär till boende på Herresta samfällighetsförening

Vid kryssfrågor kan flera alternativ fyllas i

I varje fråga finns ett svarsalternativ "Övrigt" där egna svar och funderingar kan ges

1. Är ni permanentboende eller sommartidsboende på tomtområdet?
 - Permanentboende
 - Sommartidsboende
 - Övrigt...

2. Hur många dagar/månad vistas ni ute i skogen(skogsmark inom eller utanför tomtområdets gränser)?
 - 15 eller mer
 - 10-15 dagar
 - 5-10 dagar
 - 1-5 dagar
 - Mindre än 1 gång/månad
 - Övrigt

3. Vad gör ni när ni är ute i skogen?
 - Promenerar/motionerar
 - Plockar svamp och bär
 - Rastar hunden
 - Tid för att tänka och finna ro
 - Arbetar
 - Övrigt

4. Har ni någon tidigare erfarenhet om hur skog och skogsbruk fungerar i Sverige?
 - Ja
 - Nej
 - Vet ej
 - Övrigt

5. Skulle ni vilja ha mer tid till att vistas ute i skogen?
 - Ja
 - Nej
 - Övrigt

6. Tycker ni det är bra att skogen röjs, gallras och avverkas (sköts om) ?
- Ja, den skall skötas
 - Nej, låt den vara orörd
 - Övrigt
7. Visste ni om att det finns kultur- och fornlämningar inne på tomtområdet, utöver de som är uppmärkta?
- Ja, det visste jag
 - Nej, det hade jag inte en aning om
 - Vad är Kultur- och fornlämningar?
 - Övrigt
8. Vad anser ni om att det jagas på Herresta/Herresta tomtområde?
- Det borde jagas mera
 - Det borde jagas mindre
 - Jakten som bedrivs ligger på en bra nivå
 - Låt djuren vara!
 - Övrigt
9. Är vildsvinen ett problem för er?
- Ja, det är de
 - Nej, de stör mig inte
 - Vet ej
 - Övrigt
10. Åkrarna på Herresta/Herresta tomtområde brukas flitigt, vad anser ni om det?
- Det är bra!
 - Gillar det inte alls
 - Bryr mig inte
 - Övrigt
11. Är ni nöjda med vägarna på tomtområdet samt på Herresta? (skötsel, vägnät m.m)
- Ja, vägarna är i bra skick!
 - Nej, vägarna är i dåligt skick!
 - Ja, men de är otillräckliga
 - Övrigt
12. Hur fungerar samarbetet och kommunikationen i Samfälligheten?
- Det fungerar bra!
 - Det fungerar dåligt!
 - Det fungerar bra, men har brister!
13. Vad fungerar bra med samfällighetsföreningen?
- ...

14. Vad skulle kunna fungera bättre?

...

15. Vad gör ni eller skulle ni vilja göra för att samfälligheten skulle fungera bättre?

...

8.2 Herresta tomtägarförening Historia

HTF – HERRESTA TOMTÄGAREFÖRENING 1974 – 2003

Början på Herrestas tomtägarförening tar oss tillbaka till 1974 då den bildades när marken köptes och avstyckades från Herresta Säteri. Markens köptes ut av AB Hem på Landet. De tog över vattenverk, bastur, båthamn, bad och tillhörande byggnader inom området. Kort därefter så hölls det första årsmötet i Medborgarhuset i Stockholm. Då var det 81 st medlemmar som var och en betalade en årsavgift på 100 kr. Gösta Waldell valdes till ordförande och under honom, Lars Göran Fors, till sekreterare. En kvinna vid namn Margareta Olevik valdes till kassör. Dessa årsmöten bestämdes att det skulle hållas löpande varje år i september månad i Stockholm under festliga former och eventuella extra möten skulle hållas på våren i ladan på Zagnersvägen 3.

Under 1975 skedde den slutliga juridiska överlåtelsen och besiktning utav området och en bit in på sommaren så hade medlemsantalet ökat till 149 medlemmar. Föreningen bytte även ordförande vilken blev Karl-Erick Skoglund, på årsmötet i Stockholm i september.

Medlemsantalet fortsätter att öka under åren och redan 1976 så är det 224 medlemmar inom tomtägarföreningen. Problem uppstår hur alla dessa medlemmar skall kunna "dra sitt strå till stacken" under städdagar och dylikt på området. Det beslutas att icke-deltagare skall kompensera föreningen med 50 kr för utebliven hjälpsamhet. År 1976 byts även kassören ut till Eine Johansson och Bertil Gibsteen övertar uppdraget som sekreterare. Detta håller i sig fram tills det årliga årsmötet då det är dags för nytt byte. Sven Johansson tar över ordföranderollen, sekreterare blir Ebbe Lundkvist och kassör blir Armilda Johansson. Båthamnen får sig ett lyft då belysningsstolpar sätts upp samt förtöjningspålar införskaffas utav Hans Hedengren. Kolonilotter beslutas att anläggas på norra samt södra området vilket skjuts upp på grund av ringa intresserade i kombination med hög kostnad.

1977 så har föreningen fått ytterligare fyra stycken medlemmar och en inköpsförening bildas för att göra bättre inköp till föreningen till bättre priser. Årsavgiften per medlem fastställs till 250 kr och för de som vill finns även ett årskort till att använda bastubadet tillgängligt. Detta kostade 50 kr/person. Tomtägareföreningens vattenverk får gå på högfart med ökat medlemsantal och

kapaciteten räcker inte till. En regel om att jämt vägnummer får ta trädgårdsvatten i måttlig mängd under dagar med jämt datum och dagar med ojämnt datum så skall människor som bor på ojämna vägnummer göra detsamma. Sven Johansson blir på årsmötet den nya ordföranden.

1978 så sätts rekreationen och aktiviteter för medlemmarna högt i fokus. Dansbanan invigs på midsommarafton, trädgårdsmaskiner och fotbollsmål införskaffas för bättre skötsel och trevnad. Kassören Eine Johansson, med hjälp utav sin grävmaskin, planerar en skidbacke vid norra badet tillgänglig för alla medlemmar. Ny ordförande blir återigen Karl-Erick Skoglund, kassör blir Ragna Gunnarsson och Cecilia Almén Andersson blir sekreterare.

Kolonilotternas byggnation, förtäring vid städdagar, rensning utav strandområdet mellan norra badet och tomtstugan, tennisbana är punkter som berörs under 1979. Badområdet kompletteras med nytt gräs och sand men kolonilotterna förblir en utredning. Nya ordförande på årsmötet blir Lars Elgh. Väl framme på 1980 talet så färdigställs områdets fotbollsplan och norra badet får den förbättring som det tidigare beslutats om. Men fortsatt dålig närvaro vid städdagarna börjar diskuteras och åtgärder för detta skall tas upp på årets årsmöte.

Det otillräckliga vattenverket fick en upprustning och för detta debiterades varje hushåll med 150 kr. Detta skulle leda till högre prestation. 1981 valdes Jackie Hansén valdes till ordförande och Kari Viitanen till sekreterare.

Under en extra stämma 1982 i tomtstugan så utsågs Cecilia Almén Andersson återigen till sekreterare och tog Karis plats som blev suppleant i styrelsen. Under året jobbades det mycket med båtbyggarna. Dessa överläts till Herresta båtklubb från Herresta tomägareförening med gåvoavsikt. Båtplatserna blir flera och det köps in hopptorn till baden och det anläggs en ny båthamn i Spiggviken. Ökat deltagarantal på städdagarna uteblir på grund av stora administrativa svårigheter och årsavgiften höjs till 300 kr/hushåll. Jackie Hansén fortsätter sin roll som ordförande och Ragnhild Svahn tar över rollen som kassör.

1983 så var ekonomin tillräcklig och det blev orkester både på midsommarfirandet och på sommarens grillfest i juli. Båthamnen i Spiggviken blev anlagd och beslut fattades om kallvattenduschar till baden på området. Årsavgiften höjdes återigen, denna gång till 450 kr och årsmötet hölls för första gången på Vikingavallen i Stallarholmen. En festkommitté tillsattes för att planera föreningens tioårsjubileum. Jackie Hansén omvaldes återigen till att bli ordförande.

En åttkantig dansbana byggdes 1984, på tomtområdet, på ca 80 kvadratmeter. Denna finansieras genom avyttring av gallrad skog och invigdes på Pingstafton då också dansbanan försetts med en estrad. På årsmötet beslutas även om att endast en utav två telefonautomater skall få finnas kvar och om ekonomin tillåter så skall det bli live-musik till midsommar året därpå. Jackie behåller sin ordföranderoll och Anita Palmgren välkomnas som ny kassör.

1985 så tillsätts en kommitté för att utreda det praktiska och ekonomiska förutsättningar för områdets framtida tennisbana, vattenverket får

kompletterande utrustning och självgående gräsklippare införskaffas till södra badet. Herresta och Edeby tomtområden möts för första gången i en fotbollsmatch där utgången är okänd eller av delade meningar. 1986 så skulle, funderingarna på att bygga tennisbanan, att få ett slut. En enkät skickades ut bland medlemmarna och med endast 28 % positiv svarsfrekvens så enades kommittén och styrelsen om att lägga ned ärendet. Årsavgiften höjs till 550 kr. En vassbekämpningsmaskin inköps år 1987 till tomtområdet i samråd med båtklubben vilket stöds av en höjd årsavgift till 650 kr. Jackie Hansén håller i sin post som ordförande.

1988 så godkänds de tidigare framlagda stadgarna utav årsmötet samtidigt som Ragna Gunnarsson avtackas efter sina elva år i styrelsen. Bert Andersson hyllas även han för sin mångåriga insats som bastuombudsman, städledare, bad- och bryggansvarig, festkommittéledamot och lekledare.

Två av tre pumpar i vattenverket slutar att fungera 1989 vilket leder till att föreningen beslutar om att införskaffa en s.k. static mixer. Årsavgiften är nu uppe i 700 kronor vilket ger området förutsättning att införskaffa en volleybollplan, frysboxar, lyftanordningar m.m. Kanadagässen som förorenar vid badplatserna ges tillstånd att skjutas av vilket gav bättre trevnad bland de boende. Margareta Fors blir ny kassör.

Väl framme på 1990 talet så fortsätter arbetet med att förbättra kvalitén på områdets dricksvatten och städarrangemang. En auktion i tomtstugan drar in 980 kr till ungdomsverksamheterna. Årsavgiften höjs till 900 kr.

Men 1991 så sätts en provanläggning in för vattenrening i vattenverket. Denna visar sig senare ge otillfredsställande resultat. Det sista kvarvarande abonnemanget vid telefonkiosken sägs upp då andra lösningar har brett ut sig i samhället. Lars-Olov Collin välkomnas som ny ordförande samtidigt som Jackie Hansén avtackas för sin tioåriga insats i rollen. Eva Nilsson blir ny kassör.

1992 beslutar årsmötet om att för arbetet inom styrelsen inköpa persondator inklusive erforderliga program, även om bekämpning av vassen i viken nedanför tomtstugan och i Lövnäsviken och att Båtklubben får muddra båthamnen om det kan ske utan risk för att dricksvattnet påverkas. Lars-Olov Collin omväljs som ordförande.

Det är fortfarande problem med reningen i vattnet 1993 så styrelsen förordar införande av ny metod för rening. De tar hjälp utav AKS Vatten AB. Arbetet för att göra vattenkvalitén bättre beslutas i ett möte om att varje medlem i föreningen skall debiteras 3 500 kr för finansieringen. Detta ger resultat då Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Strängnäs beslutar att godkänna vattenverket med godkänt dricksvatten den 16 december 1993. En kommitté utses till att anordna stundande 20-årsjubileum.

1994 genomförs ett extra medlemsmöte i april som beslutar för andra gången att anta styrelsens förslag till stadgeändring. Mötet beslutade även att en åkbar gräsklippare skulle införskaffas till södra badet samt att 20-årsjubileumet kommer bli av den 30 juli 1994.

En mindre traktor inköps till norra området för arbete där samtidigt som båthamnen muddras 1995. Önskemålet om ångbåtsbrygga med förbindelse med Mariefred och Stockholm visar sig under året inte kunna tillgodoses.

1996 inleds en omfattande avverkning på området med Sandåsa som entreprenör. Detta var inkomstbringande till föreningen. Kanadagässens alltmer ogästvänliga beteende fortsattes att motverkas. Tomtstugan försågs med energisparande termostatreglerad uppvärmning.

Skogsavverkningen avslutades och redovisades 1997. Det höga administrationskostnaderna nedbringades med hjälp utav reducerat antal styrelsesuppleanter. Nu var de bara tre. Vattenverket fick en ny högtryckspump och driftdator för bättre funktion.

1998 iakttogs dåligt deltagande på årsmötena och en "morot" i form utav en fest på kvällen lades till. Det gavs förslag på att alla soptunnor vid husen skall upphöra och en central sopstation skall utnyttjas istället så att alla samlar sina sopor och avfall på samma ställe. Detta förslag avslogs och den fortsatta vildsvinsproblematiken med att de välter soptunnorna fortsatte. Man ansökte dock om skydds jakt på icke önskvärda djur.

1999 var slutet för årsmötesfesterna då det blev problem vid persontransporter hem från festen. Det nuvarande sophämtningssystemet beslutades om att inte ändras. Skyddsjakten på de oönskvärda djuren beviljades ej.

År 2000 fick norra badet nya bryggor och det nästan oanvända bastuanläggningarna försökte man göra attraktivare genom att erbjuda gratisbastu på lördagseftermiddagar. I ett försök att förnygra styrelsen så bokades ett möte med styrelsen, dock infann sig inga ungdomar.

Det kraftigt nedsmutsade mälarvattnet gav föreningens vattenverk stora problem under 2001. Detta ledde till att medlemmarna blev informerade om att endast använda kokt kranvatten till mat och dryck. Efter hårt arbete med verket så blev vattnet tjänligt igen men pumpkapaciteten nedsattes vilket gjorde att man avrådde från bevattning på områdets gräsmattor. En boulebana anlades vid båthamnen och baden försågs med godkänd EU-klassad sand.

2002 började möjligheten till kommunalt vatten att diskuteras och förslag, på sammanslagning mellan Herresta tomtägarförening och Herresta vägförening, lades fram. Tanken var att det skulle bli en gemensam samfällighetsförening. Beslut skulle dock tas nästkommande år. Arbetet med att skapa en hemsida på internet påbörjades.

2003 blev beslut om sammanslagning beviljat och HTF och HVF bildade Herrestas Samfällighetsförening från och med 1 jan 2004. Herrestas hemsida blev färdig, www.herresta.com.

8.3 Bild över Herresta tomtägareförening

